

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА

О. А. Гавриленко
Т. Л. Сироїд
Л. В. Новікова

**ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА:
ХРЕСТОМАТІЯ-ПРАКТИКУМ**

**Для студентів напряму підготовки
6.030202 – «Міжнародне право»**

Харків – 2016

УДК 340.15: 341
ББК 67.91
Г 29

Рецензенти:

О. В. Тарасов – д-р юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

В. Є. Кириченко – д-р юрид. наук, професор, професор кафедри загальноправових дисциплін факультету права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 10 від 30.08.2016 р.)*

Гавриленко О. А.

Г 29

Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум для студентів напрямку підготовки 6.030202 – «Міжнародне право» / О. А. Гавриленко, Т. Л. Сироїд, Л. В. Новікова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 676 с.

ISBN 978-966-285-424-4

Навчальний посібник призначений для використання студентами у процесі підготовки до семінарських занять з навчального курсу «Історія міжнародного права» – обов'язкової дисципліни у навчальному плані підготовки фахівців за напрямом 6.030202 – «Міжнародне право». Книга містить плани семінарів та методичні вказівки до кожної з тем, що винесені на розгляд, а також теми рефератів та перелік літератури для їх написання. Основне місце у кожній темі відведено текстам пам'яток права, вивчення яких надасть можливість з'ясувати специфіку становлення та розвитку міжнародного права на різних етапах його еволюції. Видання не лише буде корисним для студентів, але й становитиме інтерес для всіх, хто цікавиться історією міжнародного права.

УДК 340.15: 341
ББК 67.91

ISBN 978-966-285-424-4

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016
© Гавриленко О. А., Сироїд Т. Л., Новікова Л. В., 2016
© Рижова Ю. М., макет обкладинки, 2016

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Загальні методичні вказівки.....	5
Семінарське заняття № 1. ВИНИКНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА, ЙОГО ПЕРІОДИЗАЦІЯ.....	7
Семінарське заняття № 2. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ	10
Семінарське заняття № 3. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ ТА ДАВНЬОЕЛЛІНСЬКІЙ ОЙКУМЕНІ.....	40
Семінарське заняття № 4. ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ	91
Семінарське заняття № 5. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ДОБУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.....	122
Семінарське заняття № 6. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ВІД ВЕСТФАЛЬСЬКОГО КОНГРЕСУ 1648 р. ДО ВІДЕНСЬКОГО КОНГРЕСУ (1814–1815 рр.)	238
Семінарське заняття № 7. ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ПЕРІОД ВІД ВІДЕНСЬКОГО КОНГРЕСУ (1814–1815 рр.) ДО СТВОРЕННЯ ЛІГИ НАЦІЙ 1919 р.	315
Семінарське заняття № 8. ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ПЕРІОД ВІД СТВОРЕННЯ ЛІГИ НАЦІЙ ДО СТВОРЕННЯ ООН.....	447
Семінарське заняття № 9. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ПРАВА у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	504
Екзаменаційні питання	670